У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. No. 78. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ТРАВНЯ (MAY) 1970 Ч. 78. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 1 травня 1970

В АМЕРИЦІ

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПОВІДОМИВ, що в квітні ц. р. вперше впродовж останніх двох років зменшилися гуртові ціни на товари на 0.1 відсотка. Індекс гуртових цін в квітні ц. р. становив 116.6 відсотка тих пересічних гуртових цін, які були в роках 1957-1959. Останній раз зменшилися були гуртові ціни в місяці серпні 1968 р., а пізніше вони щомісяця збільшувалися. Квітневе зменшення гуртових цін треба завдячувати подешевшанню харчових продуктів та кормів.

АСТРОНАВТ ФРЕНК БОРМАН, промовляючи на Конвенції в справі миру в Ню Йорку, закликав ЗСА і СССР до співпраці в дослідах космосу. Він сказав, що першим кроком в цій ділянці була б виміна інженерів від космічних дослідів, ЗСА і СССР мали б співпрацювати в дослідах соняшної системи, Місяця та всіх інших плянет за допомогою космічних кораблів із залогою та ракет без залоги. Полковник Борман командував „Аполло 8", який вперше облетів був Місяць. Минулого року він відвідав був СССР, де нав'язав контакт із совєтськими космонавтами і науковцями, фахівцями від космосу.

КОЛИШНІЙ ДИРЕКТОР БЮДЖЕТОВОГО бюра Чарлз Л. Шулці, зізнаючи в Сенатській Комісії Закордонних Справ, передбачає, що війна у В'єтнамі в 1971-му році коштуватиме коло 12 або 13 більйонів долярів. В цьому фінансовому році, що закінчиться 30-го червня 1970-го, в'єтнамська війна має коштувати Америку 17 більйонів долярів. В найближчому фінансовому році значно зменшаться американські збройні сили у В'єтнамі.

ЗСА ЗНОВ ЗБІЛЬШИЛИ ЕКСПОРТ до більшости комуністичних держав, скасувавши заборону продажу 222 предметів, яка досі існувала. Продавати можна тепер комуністичним державам в Европі такі товари: текстильне фабричне влаштування, хемікалії, залізні і сталеві продукти, бюрові машини, телефонічне і телеграфічне влаштування, рільничі машини, деяке радіове і телевізійне влаштування, електричні апарати. На продаж товарів Кубі, Комуністичному Китаєві, Північній Кореї і Північному В'єтнамові треба мати окремий дозвіл від Федерального Уряду.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ В СПРАВІ ТОРГОВЕЛЬНОЇ фльоти ЗСА схвалила програму впродовж найближчих 10 років збудувати 300 нових кораблів. В найближчому фінансовому році ця Комісія схвалила субсидії у висоті 199-ох мільйонів долярів на те, щоб можна було збудувати 19 нових торговельних кораблів, і обидві Палати Конґресу вже прийняли цю пропозицію з малими тільки змінами.

У СВІТІ

ХРИСТИЯНСЬКІ ЦЕРКВИ В РОДЕЗІЇ ЗАГРОЗИЛИ тамошньому біло - расистському урядові, що якщо він не відкличе свого закону „про користування ґрунтами", то всі ці Церкви, Католицька і Протестантські, закриють свої школи, шпиталі, дитячі садки, притулки й інші добродійні установи. Згаданий закон забороняє муринам перебувати на „білих" теренах і, навпаки, білим на „чорних". Всі тамошні християнські владики рішуче заявили, що вони не виречуться догми, що всі люди перед Богом рівні і вільно їм молитися у спільних церквах.

ПІВНІЧНО - В'ЄТНАМСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЛЕ ДУАН ПЕРЕБУВАВ 10 днів у Москві, куди він прилетів був на святкування 100-річчя народин Леніна. З Москви поїхав до Пейпінґу, щоб підкреслити, що північно - в'єтнамські комуністи „невтральні" у совєтсько - китайському спорі. Однаково Москва, як Пейпінґ підтримують Північний В'єтнам — проти Америки.

КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ СХВИЛЮВАЛИСЯ рішучим виступом японського прем'єра Ейсаку Сато проти їхнього прем'єра Чу Ен-лая, який лаявся проти „японського імперіялізму". У дипломатичній „полеміці" з японським прем'єром — офіційна комунокитайська агенція Гшінгуа назвала його „скаженою собакою, що ласться проти сонця".

ІНДОНЕЗІЯ ОРГАНІЗУЄ з'їзд азійських міністрів закордонних справ для обміркування проблеми Ляосу і Камбоджі. Індонезійський міністер закордонних справ Адам Малік заявив, що та конференція відбудеться також тоді, коли комуністи бойкотуватимуть її. Місце і дата тієї конференції будуть проголошені в найближчих днях.

ШВЕДСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕПРОСИВ Америку за хуліганський вибрик комуністів, які перешкоджували американському амбасадорові Джеромові Голлендові виголосити промову при відкритті американського культурного центру в Стокгольмі та кидали в його сторону помідорами і яйцями. Шведський міністер закордонних справ Торстен Нільсоон назвав винуватців у своїй промові в парляменті „негідниками", які такими своїми діями опоганюють добре ім'я Швеції.

Кузен сенатора Кеннеді говорив неправду приятелькам панни Копечні

Бостон, Массачусетс. — Опублікований протокол із переслухань в справі смерти панни Мері Джон Копечні виявляє дальші компромітаційні факти про трагедію, яка сталася 18-го липня 1969 року і в якій втонула 28-річна панна Копечні, їдучи в авті, що ним керував сенатор демократ Едвард М. Кеннеді. Суддя Джеймс А. Бойл висловив сумнів в те, чи сенатор Кеннеді зізнавав повну правду про цю трагедію. В дальшій аналізі протоколу преса вказує на те, що кузен сенатора адвокат Джозеф Ф. Ґарґен говорив неправду приятелькам панни Копечні, які залишилися були в забавовій залі після того, як о год. 11:15 по пол. панна Копечні від'їхала автом зі сенатором. Після катастрофи сенатор вернувся до готелю і пізніше з двома товаришами забави Ґарґеном і Полом, Маркгемом вернулися на місце трагедії та старалися дістатися до авта, в якому втонула панна Копечні. Вони не могли доплисти до авта і вернулися до готелю, де Ґарґен сказав трьом приятелькам панни Копечні, що вона вернулася сама до Марта Вайньярду в авті сенатора Кеннеді. Це було о 3-ій годині по півночі 19-го липня. В протоколі переслухань є численні протиріччя в зізнаннях численних свідків. Панове Маркем і Ґарґен зізнали, що вони аж вранці довідалися про це, що сенатор не повідомив поліції про трагедію. Маркгем сказав: „Я навіть не міг повірити в те, що сенатор не повідомив поліції".

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА АКТИВНО ДОПОМАГАЮТЬ ЛІКВІДУВАТИ КОМУНІСТИЧНІ БАЗИ В КАМБОДЖІ; ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ВИЯСНЮЄ НЕОБХІДНІСТЬ ТАКОЇ АКЦІЇ

Становище през. Ніксона щодо Камбоджі знайшло прихильний відгук

Вашингтон. — Безпосередньо перед виголошенням своєї промови до народу через радіо-телевізійну сіть в минулий четвер вечером, Президент прийняв коло 40 обопартійних лідерів з обох палат Конґресу та з'ясовував їм своє становище в справі Камбоджі. На цій нараді з конґресовими лідерами, між якими були також голови всіх Комісій, приявними були також секретар оборони Мелвін Лерд і голова шефів об'єднаних штабів ген. Ерл Вілер. Після тієї наради різні конґресмени й сенатори висловлювались дуже позитивно про одвертість, з якою Президент з'ясовував ситуацію, та логічність його міркувань. У Палаті репрезентантів відкладено на пізніший час рішення щодо плянованого частиною опозиційних конґресменів додатку, який забороняв користування бюджетовими сумами на кампанію в Камбоджі. Те саме сталося в Сенаті. Сенатор Джордж Ейкен, ліберальний республіканець з Вермонту, про якого — не назвавши його за іменем — згадував Президент у своїй промові, як того, що вбачав у рішенні Президента прогру республіканців у найближчих виборах, заявив, що „коли його (Президента) акція буде успішною і він врятує життя американських вояків та доведе війну до швидкого кінця, то будемо йому дуже-дуже вдячні". Так само інші критики, між ними й демократичний сенатор Дж. В. Фулбрайт, висловлювалися куди обережніше й спокійніше, ані ж робили це день перед тим. До Білого Дому почали наспівати масово телефонічні й листовні відгуки від сірих громадян. З Білого Дому стверджують, що позитивні і неґативні заяви стоять у відношенні як 6:1.

Палата відкинула внесок про зменшення фондів на ракети „Сейфґард"

Вашингтон. — Після зворушливої часами дискусії Палата Репрезентантів більшістю 131 до 85-ох голосів відкинула внесок конґресмена демократа Роберта Л. Леґґетта, щоб не схвалювати запропонованої суми у висоті 660.4 мільйона долярів на будову протиракетної оборони „Сейфґард". Група ліберальних конґресменів ставила численні внески на те, щоб зменшити фонди на протиракетну оборону, арґументуючи цим, що ЗСА мають тепер доволі атомових ракет, щоб зберегти першість у збросннi в порівнянні з СССР. Ця група пропонує видати більше фондів на внурішні потреби цієї країни. Але прихильники Уряду відповідають на це, що видатки на оборону зменшено до найбільшої можливости, і що СССР тепер збільшує свою атомову і неатомову зброю. Прихильники Уряду твердять, що ліпше є помилитися в справі оборони країни і видати рільше на збросння, ніж помилитися в тому, що занедбається справу збросння.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ПРО НІКСОНІВ ПЛЯН СОЦІЯЛЬНОЇ ОПІКИ

Вашингтон. — Сенатська Фінансова Комісія зі здивуванням стверджує, що проєкт соціяльної опіки, який предложив президент Ніксон Конґресові передбачає більшу допомогу тим родинам, члени яких зовсім не працюватимуть, ніж тим родинам, із яких хтось буде працювати.

Ліндзі хвалить тих, що відмовляються воювати у В'єтнамі

Філядельфія. — Нюйоркський посадник Джан Ліндзі, промовляючи в Пенсильвенійському університеті до 2.000 студентів, сказав, що він має незмірний подив" для тих студентів, які відмовляться служити у В'єтнамі і мають волю „поносити наслідки цієї відмови". Посадник заявив, що уважає цих студентів за „хлопців героїв". З посадником була і його донька зі своїм нареченим. Вони обидвоє є студентами цього університету. Дж. Ліндзі критикував президента Ніксона за те, що „видає більше грошей на війну, як на допомогу людям". Він критикував і віцепрезидента Еґню за те, що віце - президент виступив проти президента Єйльського університету Брустера за це, що не поборює заворушень в університеті. На думку посадника Ліндзі американська судова система несправедлива для чорного населення.

ЗАВОРУШЕННЯ СТУДЕНТІВ В ОГАЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Вже третій день тривають заворушення в Огайському Університеті. Для втримання порядку губернатор стейту Огайо Джеймс А. Родес прислав відділи Крайової Ґвардії. Під час заворушень 86 студентів були поранені, коло 400 були заарештовані. Поранених від куль було 7 осіб. На світлині бачимо, як поліція слізним газом розганяє демонстрантів.

Вашингтон. — „Живемо в епосі анархії, однаково за кордоном, як у нас дома. Бачимо безглузді атаки проти всіх великих установ, що їх створила вільна культура за останніх 500 років. Навіть тут, у З'єднаних Стейтах, систематично нищиться великі університети. Малі країни по всьому світі опиняються під атаками ззовні і зсередини. Якщо тоді, коли діється зле, наймогутніша країна світу, З'єднані Стейти, буде поводитись, як жалюгідний безпомічний велетень, то сили тоталітаризму й анархії загрозять вільним країнам і вільним установам у всьому світі. Цієї ночі ставлять перед іспит не нашу силу, а нашу волю і наш характер ..." — говорив президент Ричард Ніксон у своїй 26-хвилинній промові, яку виголосив до народу через радіо-телевізійну сіть в четвер 30 квітня ц. р. о год. 9 веч. з Білого Дому, повідомляючи про активну участь американських військ, зброї і дорадників у ліквідації баз комуністичного Північного В'єтнаму у Камбоджі.

През. Ричард Ніксон

Не інвазія, а оборонний засіб

Президент дав короткий історичний та мілітарний огляд ситуації: як ЗСА чітко зберігали постанови Женевської конференції з 1954 р., яка ґарантувала Камбоджі непорушність і невтральність постанови, що їх підписав також Північний В'єтнам, і як той Північний В'єтнам пляново й систематично створив собі з Камбоджі, у прикордонній смузі біля Південного В'єтнаму, своє „безпечне схоронище", в якому він зберігає склади зброї і амуніції та центри зосередження і воєнних випадів проти Південного В'єтнаму. Президент заявив, що рішив вислати власне військо у співпраці з південно - в'єтнамським, щоб знищити головну квартиру комуністичних військ, яка існує на території Камбоджі задля керування війною проти В'єтнаму. Президент проаналізував різні можливості діяння: нічого не діяти, дати масивну допомогу зброєю Камбоджі, чи перебрати на себе завдання знівечити ворожі пляни, які загрожують життю американських вояків в Південному В'єтнамі та волі Південного В'єтнаму. „Це не є інвазія до Камбоджі ... Коли витиснемо ворога з його безпечного схоронища і знищимо його військові споруди, відійдемо назад". Президент ствердив, що ця акція невідхильна задля успіху „в'єтнамізації" і задля здійснення заповідженого повороту дальших 150.000 вояків з В'єтнаму. Президент пригадав, що він обіцяв був під час своєї передвиборчої кампанії закінчити цю війну і він рішений закінчити її. Але він перестерігав ворога, щоб той не використовував зменшення американської сили у В'єтнамі для власних воєнних користей. Всупереч тій перестoрозі Північний В'єтнам посилив перекидування свого війська до Камбоджі та посилив воєнні дії в Південному В'єтнамі і Ляосі. Президент ствердив ще раз, що ЗСА готові виявити велику терпеливість, гнучкість і поступливість у мирових переговорах, але не можуть допустити, щоб ворог упокорив ЗСА і щоб вони вперше у своїй гордій історії програли. Тут Президент знову пригадав довгі й наполегливі мирові старання ЗСА, які проте розбиваються об нехіть ворога мирно закінчити конфлікт.

Більші цілі, як успіх у виборах

Президент запевнив, що ніхто так не здає собі справу з політичних наслідків того рішення, як він. У тій самій кімнаті, з якої він промовляє, президент Вільсон прийняв був рішення вступити до першої світової війни. У тій самі кімнаті президент Рузвелт рішився приступити до другої світової війни. У тій кімнаті през. Айзенгавер рішив закінчити корейську війну і там же президент Кеннеді прийняв рішення внаслідку якого забрано совєтські ракети з західньої гемісфери. Теперішнє його рішення може не таке велике, але існує велика різниця між ситуацією тодішніх президентів та його: бо ніхто з відповідальних американських політиків не виступав проти їхніх рішень. Тепер інакше. Тут Ніксон згадав, що один республіканський сенатор вбачає в його рішенні щодо Камбоджі прогру республіканців в найближчих виборах, а інший заповідає, що Ніксон буде „президентом тільки на одну каденцію". „Я відкинув всі політичні міркування" — заявив Президент. Партійна програ у виборах має менше значення, як життя 400.000 хоробрих американських вояків у В'єтнамі і він, Ніксон, „воліє бути президентом тільки на одну каденцію, ані ж президентом на дві каденції, коли Америка зійде до ступня другорядної держави ..."

Президент просив підтримки народу не для себе, а для американських вояків, які воюють ген далеко не задля території і не задля слави, а задля миру для себе, для своїх дітей та майбутніх поколінь.

Москва і Північний В'єтнам продовжують непримириму тактику

Париж. — В четвер 30-го квітня відбулося 65-те з черги засідання Паризької конференції про В'єтнам. Воно було виповнене обопільними оскарженнями щодо поширення війни та вини в її продовжуванні. Голова американської делеґації Філіп Габіб ствердив наприкінці засідання, що „впродовж години і 35 хвилин ви (комуністи) говорили про ситуацію в Індокитаї, без згадки про те, що війська Північного В'єтнаму перебувають у Південному В'єтнамі, Ляосі й Камбоджі. Це найкращий доказ на вашу дволичність і обманницьку роботу".

Тим часом у Москві проголошено комунікат ТАСС-а, в якому таврується американсько - південнов'єтнамську акцію в Камбоджі, як „агресію". Проте знову таки, закидаючи Америці порушення постанов Женевської конференції з 1954 року, ні словом не згадується ані про порушення тих постанов Північним В'єтнамом,

ОПУБЛІКОВАНО ПОШИРЮВАНИЙ В СССР ДОКУМЕНТ З ПРОГРАМОЮ ЛІКВІДАЦІЇ СОВЄТСЬКОЇ СИСТЕМИ

ДЕМОКРАТИЧНИЙ РУХ РОСІЇ, УКРАЇНИ І ПРИБАЛТИКИ ВИСТУПАЄ ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОНЕВОЛЕННЯ І ГОСТРО КРИТИКУЄ ІДЕОЛОГІЮ МАРКСИЗМУ-ЛЕНІНІЗМУ ТА СОВЄТСЬКУ КЛЯСУ ВИЗИСКУВАЧІВ

Мюнхен (М. Петрович). — В дальших розділах опублікованої тепер на заході Програми демократичного руху Росії, України і Прибалтики, яка поширюється в численних відписах у Совєтському Союзі, автори її, репрезентанти різних політичних світоглядів, переводять нищівну критику совєтської системи, національної політики комуністичного режиму, його занепадницької ідеології, пропаґованої під назвою „марксизм-ленінізм" та нової кляси визискувачів, що нею є нова сучасна совєтська партійна і державна бюрократія.

Соціялістична система держави

В цьому розділі Програма аналізує й проводить нищівну критику совєтської системи, при чому слід відзначити, що ця критика у своїх головних напрямних часто покривається з критикою переведеною публіцистами українського визвольного руху в 40-вих роках (Полтава, Горновий, Кужіль і інші) так само, як і програма побудови політично - соціяльного життя на території СССР подекуди покривається з Програмою прийнятою українським рухом в 1943 р.

Прийшовши до влади, совєтська система („східній соціялізм"), принесла з собою заперечення людських свобід, доходячи в окремих періодах до рабовласництва... й доводячи до чудернацьких форм недостачі „капіталістичного суспільства". При „східньому соціялізмі" безробіття переміняється в примусову працю, терпима нужда дуже часто переміняється в нестерпну, що загрожує життю мільйонів людей (масові голоди, харчові безпорядки, спекуляція, чотирикратна різниця в заплаті середнього робітника в США і в СССР, черги в магазинах, перебої в забезпеченні товарами). Злочинність приймає ще більші розміри (в СССР за 50 років найбільше число ув'язнених в світі), при чому головну ролю грає злочинність держави супроти людини (за Сахаровим з 1925-53 рр. з приводу політичних переслідувань згинуло в СССР 14 мільйонів людей).

Расова дискримінація переміняється в політичну й доповнюється національною здушення національних прагнень, примусова висилка народів, підзорливе ставлення до балтійських народів, українофобія, антисемітизм тощо) та клясовою Капіталістичні монополії переміняються в єдину монополію державного капіталізму, економічна експансія стає воєнно - політичною (великодержавні змагання, поневолення сусідніх націй — України, Білоруси, Прибалтики, Середньої Азії, східньо - европейських країн). Капіталістична експлуатація переміняється в державну, якої гніт багатократно зростає. У зв'язку з цим Програма уважає: „що східній соціялізм знищив численні соціяльні вартості і викликав в житті ряд нових зловіщих суспільних лих; що після більше як 50-літнього соціялістичного розвитку ми, як суспільство, відстаємо від капіталістичних країн: в народному добробуті — на покоління, в людських свободах — на цілу епоху..."

Проблему економічного ладу заторкує Програма також у другій частині („Становище суспільства і мета демократичного руху"), де, між іншим ще раз стверджується, що СССР найбільша в світі державна монополія на всю продукцію. Господарем засобів продукції є не кожний громадянин, як це говориться, а партійно - чиновницька еліта, до якої належить 6 відсотків населення. Характер економіки фактично не соціялістичний, а державно - капіталістичний з величезним бюрократичним апаратом. Нова економічна реформа не усунула суперечностей в економіці країни, через те, що сама система плянування недостатня. „Великодержавні цілі і таємна доктрина світового панування вимагають від держави під маскою „оборони" розгортати гігантський воєнно - промисловий комплекс... Совєтський Союз безплатно доставляв і доставляє зброєю в численні країни: Індонезію, Єгипет, Альжирію, Китай, Гану, в колонії Португалії і численні інші країни на багато мільярдів рублів, за що платить населення СССР... Більші засоби йдуть на підривну діяльність проти інших країн на основі так званої інтернаціональної допомоги... Загальнонародна власність не використовується в інтересах всіх членів суспільства. Народові попадають крихти зі стола партійно - державної еліти. Мряковинні картини економічної експлуатації, зміцнені політичним безправ'ям, накреслені в „Капіталі" Маркса, цілком сучасні й можуть служити ілюстрацією для совєтського державного капіталізму".

Часткове привернення приватної власности

При кінці цього розділу, як і в інших, Демократичний рух дає свою позитивну програму, метою якої є: організація економіки з трьома видами власности на засоби виробництва — державної (загальнонародної), групової (колективної), і приватної (особистої), які мають реґулюватися потребами і ринком. Державною має залишитися важка і середня промисловість, груповою — легка промисловість (підприємства робітничих рад, робітничих компаній), приватною — місцева промисловість (приватні, особисті підприємства). В сільському господарстві Програма передбачає також існування трьох видів: державних господарств, групових (с-г товариства, с-г общини, с-г комуни) і приватне господарство (ферми, хутори). Торгівля має бути побудована на подібній базі. Передумовою існування цих трьох видів господарства має бути свобода, створення рівних умов розвитку й конкуренції для них.

Нищівна критика національного поневолення

Програма присвячує національним питанням дуже багато місця в двох окремих розділах: „Про національно - визвольний рух" і

(Закінчення на стор. 4-ій)

УТІК МОРЯК - УКРАЇНЕЦЬ ІЗ СОВЄТСЬКОГО КОРАБЛЯ

Папете, Таїті. — Совєтський моряк української національности Юрій Іванченко з океанографічного, за совєтськими даними, науково-дослідного корабля „Верний" покинув той корабель і в станиці поліції в місті Папете попрохав, щоб йому дали політичний притулок. Юрієві Іванченкові 29 років. Тижневик „Шлях Перемоги" з 8-го березня подавав, що Ю. Іванченко втік із совєтського корабля в той час, коли „Верний" набирав на поклад пального.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Необхідний риск

Рішення президента Ричарда Ніксона погодитися на плян — повести збройний наступ проти північнов'єтнамського регулярного війська і В'єтконгу, які загрожують волі Камбоджі, — добре і правильне. Всі ті ліберальні кола, які критикують це рішення, як риск поширення В'єтнамської війни на ввесь Індо - Китай, себто й на Ляос та Камбоджу із зростом відповідальности, отже й жертв З'єднаних Стейтів, мають рацію: це — риск, але риск необхідний і невідхильний, як наслідок упертої агресії комуністів і їхнього несприйнятливого максималізму. Коли Північний В'єтнам і В'єтконг відкидають усі пропозиції замирення на базі компромісу, продовжують війну у В'єтнамі, а після упадку режиму Нородома Сіганука в Камбоджі рішили підкорити собі й Камбоджу — можна тільки або погодитися на скомунізування Камбоджі, або виступити в її обороні. Третього виходу нема.

Якщо офензива американського й південно - в'єтнамського війська в Камбоджі, підтримана летунством і артилерією, випре комуністів і зліквідує комуністичні бази в Камбоджі і закріпить там прозахідній режим, то це буде стратегічний і морально - політичний удар по комуністах, які, може, прийдуть тоді до переконання, що, втративши „безпечне запілля", на яке вони перетворили були Камбоджу, варто замиритися. Якщо ж вони вбачатимуть у тій в'єтнамсько - американській офензиві виклик і обернуть Камбоджу на нове велике бойовище — то це дійсно затягне війну, яка в свою чергу вимагатиме більших втрат у людях, зброї, фондах. Коли ж узяти на увагу солідарність з Північним В'єтнамом і В'єтконгом, що її заявили Москва й Пейпінг, то не можна цілком виключити можливости, що у цю нову стадію війни встряне й Китай, — Корея була вже сумним прецедентом. Існують поважні аргументи „за" і „проти", але не було ніколи великого історичного рішення, не сполученого з риском. Куди більшим риском загрожували поради ліберальних сенаторів і публіцистів проголосити незаінтересованість, „дезінтересмен" у справі Камбоджі, як теж у справі Ляосу, і не турбуватися долею цілого Півдня Азії, бо, мовляв, чи сидітимуть у столицях південноазійських країн прозахідні чи комуністичні уряди — це не заторкує безпеки Америки . . .

Якщо Америка виреклася б ролі найбільшої і провідної держави світового значення, то, очевидно, вона могла б і повинна була б умити руки від дальшого розвитку подій в Індо - Китаї і взагалі у Південній Азії. Це був би власне поворот до того неоізоляціонізму, проти якого кругло рік тому виступив през. Ніксон. Але байдужість супроти комуністичного імперіялізму несумісна з великодержавницьким статусом, життьовими інтересами й престижем Америки. Лідери СССР, комуністичного Китаю, Північного В'єтнаму, ба навіть підпільного В'єтконгу наввипередки лають З'єднані Стейти, як „імперіялістичну" і „агресивну" державу. Американські державні мужі на це не реагують, вважаючи, що це — словесна пропаганда, на яку мають „право" комуністи. А втім, наприклад, японці краще знають психіку комуністів: коли комуно - китайський прем'єр Чу Ен-лай дозволив собі закинути Японії, що вона вертається до свого давнього „імперіялізму", то прем'єр Ейсаку Сато гостро запротестував проти встрявання у внутрішні справи Японії. Делікатність Вашингтону, щоб, борони Біг, не дразнити Москви будь - якою різкішою реакцією на московські провокації і щоб ніколи не згадувати совєтського колоніялізму, робить враження слабости. Макс Френкел з „НЙ Таймсу" у своєму коментарі про рішення Ніксона щодо Камбоджі слушно звертає увагу на те, що „Москва дивиться тепер на ЗСА, як на державу слабу, виснажену, яка відступає на всіх фронтах, спаралізована хатніми неполадками й бунтом у Конгресі . . ." Цей американський журналіст, який пізнав психіку кремлівських володарів за час свого перебування на становищі кореспондента у Москві, правильно пов'язує насичування Єгипту совєтськими вояками й пілотами з підходом СССР до Америки, як до „паперового тигра" . . .

Світ не може бути вічно наполовину вільним — наполовину уярмленим. Коли існують центри агресивного комуністичного імперіялізму, не можна гратися формулами невтральности й миролюбности. Рішення Ричарда Ніксона зареагувати збройно на провокації комуністів у Камбоджі повинно переконати Москву, Пейпінг і Ганой, що Америка не є паперовим тигром. Америка вела дотепер війну у В'єтнамі „з обмеженими цілями й обмеженими засобами", не маючи на цілі — виграти її. Якщо тепер прийшла ревізія тієї стратегії й тактики і якщо рішено війну у Камбоджі виграти — то це історичний перелім.

Мих. Килимний

БРЕЖНЄВ — „УКРАЇНСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІСТ"

Куритиба. — Цей наголовок мало сказати нісенітний, здається, краще було б застосувати до нього числів несамовитий. Таке приходить на думку після прочитання у відомих бразилійських часописах „О Глобо" та „О Естадо де Сан Павло" статтей про „українську грипу в Кремлі". Ось передова стаття „О Глобо" з 6-го квітня, що починається так:

„Мали грипу еспанську, згодом Мата Гарі, потім корейську, далі гонгконську, азійську. А тепер у Росії шаліє інша грипа. Леонід Брежнєв, народжений в Україні, здається, рішуче крокує до найвищої влади. Його принципові суперники Косигін, Подгорний, Суслов, Шелепін — за Телеграфічною Агенцією Совєтського Союзу — хворіють на гостру грипу". Далі читаємо: „Ця грипа має величезне значення для змін у верхівці совєтської комуністичної партії. В грудні минулого року виникла в СССР політична криза, що виявилася на пленумі ЦК партії, присвяченому справам економіки. З совєтською економікою дуже зле. Її зріст з 7 відсотків у 1967 році впав до 4.8 відсотка минулого року... Ясно, що за це хтось мусить поплатитися. Всі вказують на Косигіна..."

Розвиваючи думки з приводу „української грипи в Кремлі", автор передової статті „О Глобо" заявляє, що Леонід Брежнєв „розштовхує на боки" двох інших членів керівної „тройки" — Олексія Косигіна та Миколу Подгорного. „Українська грипа в Кремлі" — це, мовляв, хвороба, внаслідок якої зникають з овиду противники Брежнєва, щоб він міг власною особою, без кого - будь з інших членів „тройки" з'явитися в Мінську, потім у Будапешті, бути присутнім на похороні маршала Тимошенка...

Головне спрямовання передової статті „О Глобо" — виставити Леоніда Брежнєва як найгіршого з усіх інших кремлівських бонз і одночасно підкреслити його „українськість". Ось приклади:

Брежнєв занадто радикальний і агресивний. Цілий світ дуже занепокоєний тим, що він може перебрати одноособову владу в червоній імперії. Він найбільше наполягав на інвазії в Чехо-Словаччині, він є автором доктрини про „обмежену суверенність с о ц іялістичних країн", він затвердив драконівські заходи проти інтелектуалів-бунтівників. Нарешті, він найбільше завертає до сталінізму.

Далі читаємо, що Брежнєв вступив до комуністичної партії в 1931 році на Україні. В 1935 році він уже посів відповідальне становище. В 1937 році був „віце - президентом Виконавчого Комітету України" В 1950 році Сталін доручив Брежнєву пацифікувати Молдавію. В 1952 році Сталін перетягнув Брежнєва на працю до ЦК партії в Москві. Стаття кінчається словами: „У зв'язку з виникненням цієї „української грипи", дізнаємося, що маленький Сталін з України та його „доктрина" опановують Кремль".

Та „О Глобо", яке намішало горох з капустою, не заангажувалось глибше у з'ясування „у к р аїнськости" Брежнєва, чого ніяк не можна сказати про европейського „спеца" від совєтських справ Жоржа Генейна, що написав статтю „СССР схвильований кризою влади" відразу для двох часописів — для „Ел Експрес" (певно, в Парижі — М. К.) та для бразилійського „О Естадо де Сан Павло". В останньому вона надрукована в числі з 5-го квітня.

Нема вже потреби переповідати про „українську грипу в Кремлі" за статтею Жоржа Генейна. Зупинимося тільки на „українськості" Брежнєва. Але наперед зауважимо, що Жорж Генейн про Миколу Подгорного говорить посередньо як про „хохла Івана, непомнящого родства", що „відбився від рук" Брежнєва, тому й має бути скинутий з головства у Президії Верховного Совєту СССР. Про Хрущова пише він також, як про „напівхахла" і „напівкацапа", а національність Кирила Мазурова (білорус) взагалі не визначає, отже відносить його до росіян.

„Нещастя для Росії!" — лементує Генейн з приводу посилення влади Брежнєва.

Це „нещастя" Жорж Генейн та йому подібні добачають у тому, що Брежнєв є українцем, так само українцями є маршал Андрій Гречко, міністер оборони, Д. Полянський, П. Шелест".

Безапеляційно ствердивши, що Леонід Брежнєв є українцем і має у війську підпору в особі міністра оборони маршала Андрія Гречка, а в Політбюрі спирається на „своїх" Дмитра Полянського та Петра Шелеста, Гейнен, щоб підкреслити силу й значення „української етнічної групи", пускається в історичний екскурс такого характеру: „Хрущов... віддав Порт Артур китайцям, а Крим українцям. Отже, виходило б, що Хрущов хотів заспокоїти червоних китайців Порт Артуром, а українців Кримом. І в тому і другому випадку він діяв за єдиним пляном, шукаючи собі підтримки в Києві та в Україні".

Далі Генейн висловлюється виразніше: „.... керівники партії, які усунули Хрущова, шукають собі опертя у провідних українців. Тепер Україна керує Росією".

Отже, маєте „український імперіялізм", стремління „української групи" вже не до відокремлення від Росії, а до перебрання влади над усією червоною імперією.

„Одного разу, — пише Генейн, — Брежнєв попав у халепу. Він тоді трохи злякався... За давнім російським колективним патріотизмом, побачив ще якийсь підозрілий націоналізм. Бо 22 січня 1969 р. один ляйтенант з ленінградської залоги на прізвище Ільїн, біля брами Кремлю дав п'ять пострілів в авто, яким їхав Брежнєв (тим же автом їхав і Микола Підгорний — М. К.)... Коли Анатолій Шуб, тодішній московський кореспондент „Вашингтон Посту", запитував у багатьох осіб, якими мотивами керувався Ільїн, він чув у відповідь: „Чтоби разбудіть Россію" (так по-російськи надруковано — М. К.).

Отже, за Генейном, виходить, що ляйтенан Ільїн стріляв у Брежнєва для того, щоб „розбудити Росію", щоб вона, мовляв, скинула з себе українське ярмо... Одним словом, „український" Брежнєв — „нещастя для Росії". Та воно і не може бути інакше, бо в згаданій статті виводиться теперішнього генерального секретаря ЦК КПСС, як провідника „українських імперіялістів".

Нічого тут спростовувати не будемо. Залишаємо цей приємний обов'язок для самого Леоніда Брежнєва.

Панас Феденко

ЛЕНІН ТА ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ

У 1903 році на з'їзді Російської Соціял - Демократичної партії в Лондоні стався розлам на „большевиків" і „меншовиків". Ленін, з своїми однодумцями домагався в організаційний статут партії вставити слова, що членом партії може бути тільки особа, яка бере активну участь в одній із партійних організацій. Інша група учасників з'їзду вважала, що, з огляду на поліційний режим царської Росії, треба визнавати за членів партії і таких осіб, які активно допомагають партії, хоч як педагоги, лікарі, офіцери армії і т. д. не можуть глибше ангажуватися в партійній роботі.

Ленін казав, що цей погляд відповідав поглядам „миршавої інтеліґенції", яка, мовляв, непридатна до дисципліни, до безумовного послуху центральному комітетові партії, як прості робітники, яким партійний провід може накидати свої рішення. Аджеж Ленін хотів творити партію „професійних революціонерів". Він писав:

„Інтеліґенція, як особливий прошарок в сучасному капіталістичному суспільстві, визначається, загально кажучи, індивідуалізмом і нездібністю до дисципліни й організації... В цьому вона невигідно відрізняється від пролетаріяту" (том 7 ст. 248).

Ленін мав за своїм поглядом на устрій партії більшість на з'їзді, і тому його група дістала назву „большевиків". Групу меншости („меншовиків") Ленін уважав за елементи „переважно інтеліґентські". Слово „інтеліґенція" мало в писаннях Леніна значення чогось непевного, нестійкого, хиткого. Треба, однак зазначити, що і в групі „большевиків" значну більшість мали інтеліґенти, але такі, що готові були без усякої критики, виконувати накази ватажка партії.

В листопаді 1917 р., коли Ленін захопив владу в Росії, більшість інтеліґенції поставилась вороже до режиму диктатури. Службовці державних установ покинули роботу. Однак, Ленін знайшов вихід: він роздав посади людям непідготованим, але вірним комуністичному режимові. Інтеліґенти, що бойкотували большевицьку владу, не могли довго видержати голодне життя і змушені були шукати праці в установах зненавидженого режиму.

Проти інтеліґенції Ленін і його партія вели пропаґанду. 28 червня 1918 року Ленін казав:

„Робітничій клясі й селянству не можна надіятись на інтеліґенцію, бо багато інтеліґентів, що йдуть до нас (на службу — П. Ф.), увесь час ждуть нашого упадку" (том 27, ст. 454).

А проте Ленінові довелося шукати способу, як використати ворожу інтеліґенцію для потреб большевицького режиму. Ленін високо цінив „буржуазних спеціялістів", потрібних для організації господарства. У 1918 р., він писав, що большевицька партія не була підготована до організації великої промисловости. Тому треба використати „спеціялістів капіталізму". Він радив „зломити" і „підпорядкувати буржуазних інтеліґентів" диктатурі комуністів (т. 27, ст. 316). Для цього підпорядкування не вистачало самого насильства і терору. Ленін розумів, що треба „буржуазним спеціялістам" дати певні матеріяльні вигоди, і тоді вони будуть солідно працювати, хоч до режиму ставляться неприхильно.

У 1918 р. в Росії створено комітет допомоги ученим, щоб забезпечити матеріяльно науковців, потрібних режимові. Поряд з тим Ленін заграв на російському патріотизмі великої частини російської інтеліґенції, особливо ж колишніх офіцерів і генералів царської армії.

Ці військовики прийшли до переконання, що російські „білі" генерали — Денікін та інші — не зможуть відновити Російську великодержаву, що червона армія має більше можливости врятувати „єдину неділиму Росію" від розпаду на національні республіки. Тому на провідні місця в червоній армії призначено царських генералів: Брусілова, Тутора, Клембовського, С. Каменєва, Шапошникова і багатьох інших. Ці „буржуазні спеціялісти" повели червону армію до перемоги над „білими арміями" і врятували режим комуністичної диктатури.

Не на академічному рівні

В альманаху „Північне Сяйво" (Едмонтон, 1969), що його упорядкував Яр Славутич, в замітці від упорядника (стор. 162) читаємо: „Випускаємо... „Північне Сяйво" як скромне віддзеркалення різноманітного культурного життя українців на канадській землі. Запросили ми також деяких авторів із Сполучених Держав Америки (не зі „стейтів", як запровадили псувачі української мови під орудою п. Вовка)..."

Яр Славутич, який викладає в Едмонтонському університеті слов'янські мови і, очевидно, читає українську пресу, мусів би знати, що свого часу на сторінках „Свободи" і інших газет відбулась широка дискусія в справі поправного написання української назви Американської Держави. Крім того, було переведене в формі анкети опитування в цій справі українських філологів, істориків, правників, географів і ін., які більшістю голосів із кількох пропонованих назв прийняли назву З'єднані Стейти Америки (ЗСА). В пресовій дискусії згаданий вище інж. Анатоль Вовк виступив з обґрунтованою поважними арґументами статтею, яка, очевидно, мала своє значення у висліді дискусії і опитувань. Тепер в більшості українських періодичних видань уживається назви ЗСА. Щождо назви „Сполучені Держави Америки", то уживає її хіба сам-один проф. Славутич.

У замітці згаданого вище професора зустрічаємо два слова: „скромний" і „культурний", які стоять в гострій суперечності з його ствердженням про „псувачів української мови", отже не тільки п. Вовка, а й численних інших українських інтелектуалів. Таким не - академічним стилем цей професор російської мови ставить під сумнів свої власні кваліфікації. А про „скромність" його може свідчити вміщена в упорядкованому ним же альманаху високохвалебна стаття під назвою „Золотий ювілей Яра Славутича".

В. Давиденко

БУК закликає учнів вивчати українську мову в школах

Едмонтон. — Управа Братства Українців Католиків, БУК, у тому Едмонтонської Єпархії, звернулась із закликом до батьків, аби вони припильнували, щоб якнайбільше українських дітей-учнів зголосили до дирекції державних шкіл, що вони бажають вивчати українську мову. У зверненні, надрукованому в „Українських Вістях" з 9 квітня, сказано: „Ми просимо і поручаємо усім Відділам БУК приступити в короткому часі до дії". У зверненні наведено такий приклад: „В Едмонтоні на 7,989 дітей у шкільному віці, 5-19 років, батьки яких заявили себе українцями в час перепису населення в 1961 році, тільки 1,384 дітей вивчають українську мову. В інших місцевостях Британської Колумбії стан далеко гірший. Чому їх так мало? Чия в цьому вина? Нехай на ці питання дадуть відповідь самі батьки, кожен за себе". У Канаді незабаром діти, які перейдуть до 7-ої кляси, повинні заявити д и р е к ціям шкіл, яку мову вони бажають вивчати, з-поміж української, французької, латинської, німецької. Тепер українська мова включена в навчальному процесі нарівні з іншими мовами, а в Канаді вже є університети, де можна вивчати українську мову та літературу і здобути наукові ступені з цих предметів.

З НАШИХ БУДНІВ

„Як тривога, то до Бога"

Котрогось дня Страсного Тижня я відвідав своїх добрих сусідів і земляків з Бібрецького повіту, панство Татухів. Пані Татушихи, до речі, не застав дома — на неї припала черга тримати дижурство при випродажу пасок на парафії св. Юра. В її неприсутності пан Татух звернув мою увагу на одну характерну деталь, а саме: на стіні, над ліжком господині дому, між родинними фотознятками й образками з св. місій та відпустів, красувалось розкольороване фото трьох членів залоги космічного корабля „Аполло 13", які так щасливо, чудом майже, врятувалися з нещасливої ескапади на Місяць.

— Велл, — задумано похитав головою пан Татух, — як бачиш, до іконостасика моєї старої прибули ще три святці, сим разом астронавти... Господи, скільки молитов вона відмовила за їх щасливий поворот, скільки поклонів забила, скільки сліз пролила!

— В цьому випадку пані Татушиха не були вийнятком, — кажу. — Давно вже американці так ревно не молились, як тоді, під час тієї драми в Космосі. Навіть американський Сенат видав був резолюцію, що закликала до молитви!

— Велл, — сказав господар дому, знявши з носа окуляри, — сенаторам може се обійдеться без наслідків, але твій президент Ніксон готовий мати свіжий клопіт на здорову голову, власне за ту молитву... Ану ж знайдеться якийсь безвірник чи безвірниця, що запізвуть його до Найвищого Суду за те, мовляв, що він, президент держави, потоптав її чи його конституційне право, бо публічно закликав нарід молитися на радіо і в телевізії!.. Таку, як бачиш, штудерну конституцію схвалили собі американці сто років тому, що викинути молитву з школи і хрести з публічних місць, то є в порядку і в згоді з конституцією. А заткати хавку якомусь обірванцеві, який публічно репетує, що Бог помер — не вільно! Хай Бог боронить і заступить! Це було б проти конституції!

В цьому місці я дозволив собі перебити панові Татухові його довшу репліку і спитав його, чи він бачить якусь раду на це, якийсь вихід із ситуації.

— В Старому Краю, — відповів пан Татух, — говорили колись люди, що „русин доти не перехреститься, поки грім не вдарить". А я собі гадаю, що сю пословицю можна цілком добре пристосувати і до американців, і до всіх племен, рас і народів. Не хотів би я бути злим пророком і не бажаю жадного лиха сим контрам, але ще може прийти на них така чорна година, що навіть ті безвірки, що Бога поховали, блукатимуть в розпуці по цвинтарищах та шукатимуть того каменя, яким привалили Його гріб... Бо, як казали колись в Старім Краю: „Як тривога, то до Бога".

Ікер

Степан Максимюк

ГОЛКОЮ ПО ПЛАТІВКАХ ЗА 1969 РІК

(3)

Раніше згадуваний канадійсько - український соліст Володимир Ухач наспівав у супроводі піяніна стереоплатівку „Люблю", яку випродукувала фірма „Модерато" під числом ST 56486-7. На першій стороні наспівано сім пісень А. Гнатишина: „Люблю", „Ніч", „Козак", „Сон", „Діброво зелена", „Мамо моя" і „Колисанка". На другій стороні платівки „Сонце низенько" — М. Лисенка, „Земле моя" — К. Степового, „Ой, у полі" Лятошинського, „Ой, джигіне" — Лисенка, „Якби мені" П. Чорнового, „Журавлі" П. Майбороди і „Незабутній вальс" — А. Кос-Анатольського.

На відзначення 50-ліття з часу створення і 25-ліття з часу залишення Української Капелею Бандуристів з Дітройту Рідної Землі вийшла нова стереоплатівка капелі. Альбом гарно оформив відомий наш артист Е. Козак. Чільну сторінку прикрашає кольоровий образ малярки Надії Сомко — „Бій під Конотопом", що й відповідає тематиці платівки. Альбом виготовлений у розкладній формі з інформаціями, текстами, світлинами всіх учасників запису та іменами фундаторів, які уможливили появу цієї платівки. На платівці записано новий музично-вокальний твір Григорія Китастого про Конотопську битву, в якій козацькі військa знищили десятки тисяч москалів. Текст до кантати написав Петро Кірпенко-Криниця. Крім „Поеми про Конотопську битву" на платівці знайдете „Через поле широкеє", „Ой видно село", „Ой, у полі жито", „Котилася ясна зоря з неба", „Ніч яка, Господи" і надзвичайно емоційну пісню на слова О. Підсухи, муз. Г. Китастого „Як давно" у виконанні М. Мінського. Цю платівку з порядковим числом 10 виготовила фірма „Ар-Сі-Ей Віктор Кастом Рекордс" у Чикаґо, і вона, на мою думку, являє собою найгарніше і найцінніше видання 1969 року.

Інформативний листок Т-ва Приятелів Капелі Бандуристів за грудень 1969 року повідомив, що Капеля перевидає дві стереофонічні платівки. Недавно появилася на ринку платівка Капелі ч. 11 з англійською назвою „Народження пісні", яка в дійсності є незначним доповненням і перероблениям на стерео платівки Капелі ч. 7. На цій платівці з н а й д е т е : „Цей день" — муз. Бортнянського, „Думу про Нечая" — муз. Січинського, „Байду" — муз. Хоткевича, „Почаївську Божу Матір" — муз. Леонтовича, „Ой з-за гори та й з-за лиману" — обр. Лисенка, „Сусідку" — муз. Яценевича, „Сонце гріє, вітер віє" — обр. Потапенка і „Грай, кобзарю" — муз. Китастого. Різниця між обома платівками та, що на новій ч. 11 додана пісня Бортнянського „Цей день", як також і те, що нова платівка 12-ти, а не 10-цалева. Платівка ч. 12 також доповнена записаною на стерео програмою з часу европейської поїздки Капелі. Обидві вони оздоблені гарними кольоровими обгортками. Набути їх можна на складі Капелі в Дітройті.

В Европі американська звукозаписна фірма „Декка" записала, а в Америці видала стереоплатівку Утрехтського Візантійського хору з Голляндії під керівництвом диригента д-ра Мирослава Антоновича. Назва платівки: „Українські народні пісні", число її DL-75047 з піснями „Ой, зійшла зоря", „І шумить", „Від Києва", „Ревуха", „Ой, Морозе", національний гимн „Ще не вмерла Україна", „Ой, пущу я", „Журавлі", „На городі", „Думи мої", „Куріпочка" і „Серенада". Видання з мистецької і технічної сторони бездоганне.

Канадійсько - українська спільнота може похвалитися виданням канадійської філії відомої фірми „Кепітол Рекордс", в якій випродуковано популярну платівку хору і оркестри відомого на ввесь північно-американський континент Івана Романова-Пижака під назвою „Українська рапсодія", число SN-6299. На платівці такий репертуар: „Гей, на горі там женці жнуть", „Взяв би я бандуру" — соліст Оскар Раулф, „Ой, що ж то за шум учинився", „Ой не світи, місяченьку" — солістка Леся Зюбрак, „Думи мої", „Рідна мати моя" — дует А. Тихнович і Р. Фарар, „Засвистали козаченьки", „Ніч яка, Господи" — соліст А. Тихнович, „Розпрягайте, хлопці, коні", „Над рікою вийшла звізда" — лемківська пісня, солістка Л. Зюбрак, і „Реве та стоґне".

У березні 1969 року „Свобода" і „Народна Воля" повідомили про появу двох стереоплатівок із записами найновіших польок. Перша платівка належить відомій по всій Америці оркестрі братів Матисів, які гордяться своїм українським походженням і на кожному кроці його підкреслюють, часто виступаючи на популярній телевізійній програмі продуцента Била Низового „Забава польок ЗСА". Друга стереоплатівка містить записи трубадура-соліста польок Едмунда Голдіна, між якими знайдете такі відомі українські пісні як „Бандура" і „Ой звідси гора". Обидві платівки видала американська фірма „Сінди Лейбел".

Новина на платівковому ринку

Останнім часом з Совєтського Союзу почали висилати у вільний світ платівки української музики у виконанні кращих мистецьких одиниць і колективів України. Платівки ці випускає звукозаписна фірма „Мелодія" за посередництвом „Международной Книги" — організації відповідальної за торгівлю із закордоном. Технічна якість платівок та їх мистецьке оформлення непересічні. Увагу звертають тексти трьома мовами: українською, англійською і французькою, що в закордонному продажі дуже важливе з пропаґандивного й комерційного боку. Назви платівок українсько-англійські: 1. „Закарпатський народний хор", число 33 Д 3476-77; 2. „Українська музика" — Федір Жарко, українські пісні в особистому супроводі на бандурі, число Д 11456-66; 3. „Українська музика" — пісні про Україну, число Д 14499-500; 4. „Співає Україна" — українські народні пісні, число Д-017889-90; 5. „Українська музика", стерео 33 С 01511-12.

Українські совєтські копії

У 1969-му році Б. Дніпровий з Торонта видав дві платівки-копії українських совєтських пісень. Назва першої платівки „Барвінки пісень" з числом БД-1005, на якій знайдете такі пісні: „Вечори в Карпатах", „В полонину, в полонину", „Ой, Іване, люби ня", „Дударик", „Гуцульська фантазія", „Серед села дичка", „Каштани Києва", „Вишневий цвіт", „Кохання моє", „Ой, ти місяцю", „Осіння пісня" і „На долині туман". Назва другої платівки „Смерічки", число БД-1006, зміст якої мені покищо невідомий. Обидві платівки виготовила фірма „Ар-Сі-Ей Віктор Кастом Сервіс" у Канаді.

(Далі буде)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — [illegible]

КОНВЕНЦІЙНА КАМПАНІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ. МЕТА: 2.500 НОВИХ ЧЛЕНІВ; ДОСІ ЗДОБУТО — 2.015 ДО ДОСЯГНЕННЯ МЕТИ ЩЕ БРАКУЄ — 485 ЧЛЕНІВ. КОНВЕНЦІЙНІ ДЕЛЕГАТИ! ВАША КОНВЕНЦІЙНА ПОВИННІСТЬ — ЩОНАЙМЕНШЕ 10 НОВИХ ЧЛЕНІВ!

ЕКОНОМІЧНА ЗНИЖКА СПРИЧИНИЛА ТЕ, що прибутки 692-ох корпорацій в першій половині цього року мають менші прибутки на 7 відсотків. Це зменшення прибутків спричинене подорожчанням коштів праці і зменшенням проданих товарів. Ці 692 корпорації в першій чверті ц. р. мали прибутки в сумі 3,654,500,000 дол., а в тому самому часі в 1969 році вони становили 3,930,800,000 долярів. Прибутки в першій чверті ц. р. були на 10 відсотків менші в порівнянні з прибутками з четвертої чверті 1969 р., коли вони становили 4,048,200,000.

Концерти УМІ в Ню Йорку

Німецький філософ Геґель сказав, що без бунтівничих ідей молоді не було б ніякого проґресу. Цей проґрес може бути позитивний — творення нових ідей, і неґативний, як реакція на неґативні ідеї.

Нам дотепер в основному вдавалося виховувати молодь по лінії позитивного проґресу. Не зважаючи на багато застережень і побажань, наші школи українознавства, музичні школи, молодечі організації і церкви виховали таку молодь, якої завидують нам усі інчі еміґрації.

Український Музичний Інститут Америки з'умів зґуртувати групу молоді, зацікавлену світовою музичною літературою, яка присвячує багато часу на вивчення творів українських композиторів. Як кожного року, так і цього, кращі учні УМІ хочуть себе показати нашій суспільності на двох репрезентативних імпрезах УМІ. Концерт визначних відбудеться 3-го травня 1970 о год. 6-ій вечора в залі Українського Інституту Америки, 2 Е 79 вулиця в Ню Йорку, а Концерт Відділів в тій самій залі буде 17-го травня о год. 6-ій вечора.

Українську суспільність, зацікавлену в проблемах виховання української молоді, запрошуємо на ці концерти.

Дарія Каранович
Президент ІМІ

ІНДІЯ ЗАСИПАНА добре пофальшованими долярами. Постачають їх масово китайські комуністи, щоб свідомо підривати і так хронічно клигаючу індійську економіку. Центром, куди ті доляри перепачковуться з Китаю і відкіля поширюються їх на всю Індію, є провінція Ассам, де комуністична партія найсильніша.

П'ятдесят літ на Божій та народній службі

(Б.Л.) Парафіяльний Комітет при українській католицькій церкві св. Тройці на Стетен Айленд, Н. Й. влаштовує ювілейні урочистості 10-го травня для відзначення 50-ліття священства свого пароха о. совітника Євгена Мацелюха, почесного крилошанина львівської Митрополичої Консисторії, відомого релігійного письменника та поета. Ювілейні відзначення в церкві та ювілейний бенкет посітить Владика Йосиф Шмондюк при духовній асисті о. совітника Миколи Вояковського та о. д-ра Володимира Ґавліча та інших священиків. Від Комітету бенкетом провадитиме проф. мистець Михайло Мороз. Від парафії промовлятимуть: мґр. Онуфрій Германюк та д-р Богдан Левицький. Мистецьку частину оформили пані Варя Левинська та пан Степан Хандога.

о. сов. Євген Мацелюх

Ювілят родився 1-го січня 1893 р. в Бірках великих біля Тернополя. Українську гімназію в Тернополі закінчив з відзначенням, а філософічно-теологічні студії покінчив також з відзначенням, будучи студентом університетів та семінарій: Львова, Кляґенфурта та Інсбрука (Австрія). В 1918 році Рідною Владою був іменований секретарем Окружної Національної Ради в Тернополі, в імені якої перебрав всі державні уряди в Тернополі від австрійської влади, яка була в той час майже в руках польського елементу. В перших місяцях переводив мобілізаційну акцію по селах повіту, рекрутуючи молодь в ряди Української Галицької Армії. Видавав та редаґував тернопільський щоденник „Українські Вісті". Враз з УГА перейшов Збруч та став на службу Української Народної Республіки з призначенням комісаря преси та пропаганди в Летичеві. По большевицькій навалі вернувся знеможений в рідну Тернопільщину, де довший час жив в укритті перед скаженілістю тодішньої польської влади.

Вкінці перекрався до Львова до Слуги Божого Митрополита, Кир Андрея Шептицького і там з його рук приймає 7 квітня 1920 р. священичі свячення. На пості українсько-католицького священика управляв слідуючими парохіями: Чернівці, Шляхтинці, Зарубінці Збаразького повіту, Кудобинці Зборівського повіту, Голгочі Підгаєцького повіту, Козова Бережанського повіту. Всюди працював не тільки на церковному полі, але і громадському, господарському та культурному для піднесення українського народу. Був не тільки священиком, але народним провідником: очолював читальні „Просвіти", кооперативи, чотири роки був вибраний на війта збірної громади в Голгочах, яка начислювала двадцять тисяч населення. Під час того часу побудував одну нову церкву, одну перебудував, а дві відновив та прикрасив. Не оминула Ювілята „вічна ганьба Польщі" — пацифікація в 1930 р., яка зовсім знищила його фінансово, як цілу його тодішню парафію Кудобинці, але не зломила морально.

По прибутті до Америки сповняв священичі обов'язки у Філядельфії, в Рівергед та Спрінґ Велі на Лонґ Айленді в Ром, Н. Й., а тепер від десяти літ на Стетен Айленд, Н. Й. Тут докінчив будову гарної церкви та її прикрасив внутрі. За час свого побуту в Америці був першим головою „Самопомочі" у Філядельфії та належав до Редакційної Колеґії кат. часопису „Шлях". За час свого життя написав десять різних книжок, переважно з релігійно-моральною тематикою. Одна книжка написана по англійськи. В руках в Ювілята знаходиться оригінальна грамота з датою: Львів, дня 20 квітня 1938 року: — „Оцінюючи Вашу ревну і успішну душпастирську працю для добра Св. Кат. Церкви і Українського Народу так в церкві, як і в школі, надаємо Вам право уживання одежі з крилошанськими відзнаками .... і т. д." Підпис: Андрей, Митрополит.

БРАКУЄ ПОСУДУ

„Редакція одержує чимало листів, — сказано в „Радянській Україні" з 3-го квітня, автори яких скаржаться, що в продажу мало емальованого посуду". У відповідь „міністер місцевої промисловості УССР" П. Єременко сказав, що для випуску потрібного посуду „не скрізь на підприємствах є потрібне устаткування. Підприємствам дають плян у тонках. Їм вигідно робити великі речі, на які витрачається менше праці, ніж на дрібні" — тому немає досить чайників, мисок, каструль тощо. Крім того „Міністерство чорної металюргії УССР погано забезпечує нас металом, зриває графіки поставки, дає не той залізний лист, що потрібний" . . .

ПОЧЕСНА ЛИСТА ДЕЛЕҐАТІВ НА 27-МУ КОНВЕНЦІЮ УНСОЮЗУ, ЯКІ ВИКОНАЛИ СВІЙ КОНВЕНЦІЙНИЙ ОБОВ'ЯЗОК, ПРИДБАВШИ ТРАДИЦІЙНУ „ДЕЛЕҐАТСЬКУ ДЕСЯТКУ" ЧЛЕНІВ

В. Дідюк	49	Т. Кубарич	12
С. Гавриш	31	І. Пригода	12
Є. Репета	29	Є. Омельченко	12
Я. Бурій	28	П. Головачук	11
Т. Шпікула	27	О. Стешин	11
І. Одежинський	26	А. Джула	11
Л. Вовк	25	І. Живіцький	11
М. Семків	23	І. Малко	11
Софія Куца	21	Т. Тещук	11
М. Хоманьчук	20	Стефанія Кочій	11
І. Пиндус	20	В. Запаранюк	11
Анна Гнатюк	20	М. Москаль	10
Д-р В. Вишиваний	19	Софія Оріх	10
М. Ткачук	18	С. Гонза	10
Р. Чучкевич	17	М. Турко	10
Р. Крупка	17	І. Зазворський	10
Олена Олек	16	М. Фединишин	10
К. Сачко	16	Д-р О. Саноцький	10
М. Отрок	15	Д-р В. Палідвор	10
Люба Басько	15	В. Труфин	10
Б. Лавринів	15	П. Федик	10
В. Олійник	14	Г. Кисіль	10
В. Шаран	14	Стефанія Букшована	10
Є. Гомотюк	13	В. Оріховський	10
І. Кігницький	13	Ф. Петрик	10
Квітка Стецюк	12	Ю. Баранюк	10
Б. Вовчик	12	пастор В. Давидюк	10
Л. Боднар	12	В. Зацерковний	10
		Д. Заневич	10

Будемо продовжувати цю листу новими делеґатами, які придбали бодай 10 членів, аж доки ВСІ делеґати не виконають свого обов'язку і не здобудуть традиційної „делеґатської десятки" ще до конвенції, яка дає право на почесну ювілейну відзнаку УНСоюзу.

В ЯПОНІЇ ВІДЗНАЧАЛИ 69-річчя імператора Гірогіто. Згідно з післявоєнним звичаєм — те відзначування відбулося в найскромніших межах і формах, з відсутністю будь-яких прилюдних парад. Японські газети пригадують, що тому 69 років японський монарх був в очах японців святою особою: тому й новонародженого наступника престолу не вільно було „колоти". Батько теперішнього японського монарха, мікадо Таішо, вислав тайком свою дитину до родини японського аристократа, де защеплено її проти віспи. Впродовж останніх 25-ти років Японія перейшла революцію не тільки у світі політики й техніки, але й світогляді, звичаях і відносинах.

ОПУБЛІКОВАНО ПОШИРЮВАНИЙ В СССР ДОКУМЕНТ З ПРОГРАМОЮ ЛІКВІДАЦІЇ СОВЄТСЬКОЇ СИСТЕМИ

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

„Національне питання". В них розглядаються й аналізуються всі аспекти національного поневолення й російського імперіялізму в історичному й сучасному. „Совєтський Союз є насильницьким об'єднанням народів довкола великоросійського національного ядра. Існуюча влада російської держави над народами і їх землями здобута протягом 500-літньої зовнішньої експансії, починаючи з кінця 15 століття. Росії завжди були притаманні внутрішні міжусобиці, слаба в порівнянні з европейськими країнами економіка, культурний застій, невміле й недолуге використовування природних ресурсів, півдикі суспільні стосунки, політичний деспотизм, що веде свій початок від східніх орд".

В доказ стосунків у Росії приводиться політика Івана Грозного з його кривавою опріччиною. Він і його наслідники вели безупинні загарбницькі війни, які успішно приглушували внутрішні неполадки в країні. „Економічний розвал держави й змагання зміцнити владу — протягом 400 літ були важливішими причинами російського колоніялізму".

Програма уважає сучасну совєтську імперію спадкоємцем царської: „Після жовтневої революції 1917 р., прикриваючись демагогічними лозунгами всесвітньої революції, інтернаціоналізму і пролетарської солідарности, Росія послідовно продовжувала змагання захопити і підкорити собі все нові території, використовуючи для цієї мети світовий комуністичний рух". Після цього приводяться приклади імперсько-колоніяльної політики СССР. Програма стверджує, що їх права паперові, повністю обмежені, як в галузі зовнішньої, так і внутрішньої політики. „Союзні й автономні республіки на ділі є тільки адміністративними одиницями єдиної неділимої Русі"..." Ці республіки Москва безжалісно економічно використовує, з них більше вивозиться чим ввозить ся. Держава веде спеціяльну міграційну політику населення з метою вимішати його, народні меншини, що живуть поза своїми республіками позбавлені найменшої культурної автономії.

„Російські шовіністи і чорна сотня являють собою невелику горстку російського народу, що любить проливати крокодилячі сльози над долею колоніяльних народів Азії і Африки й приходять в скажений гнів при питанні про становище націй в СССР".

„Великодержавним прямуванням народи повинні протиставити здоровий гуманістичний націоналізм, що означає: любов до свого народу, до своєї землі, обичаїв, культури, повагу до інших народів і їх право на свободу... Російська прогресивна інтелігенція розуміє і здає собі справу з того, що без свободи націй не може бути свободи особи і повної дійсної демократизації суспільства".

Демократичний рух проголошує своєю метою політичне самовизначення націй через загальнонаціональне голосування з участю комісій надзору при ООН, забезпечення культурної та економічної автономії за тими народами, які не забажають вийти з Союзу Демократичних Республік...

Негативне ставлення до марксизму - ленінізму

Програма Демократичного руху характеристична тим, що в ній немає цілком покликування на марксизм-ленінізм, протиставлення його сталінізмові й неосталінізмові, які, мовляв зрадили основні ідеї марксизму-ленінізму. Виходячи з засади, що тотально цілий совєтський лад є побудований на помилкових основах, Програма так же само піддає критиці ідеологію совєтизму марксизм-ленінізм. На думку укладачів Програми, марксо-ленінізм це „агонізуюча ідеологія, що втрачає під собою останній грунт навіть у рядах її прихильників". На думку Програми „у філософії основними володарями думок є ідеї ідеалізму... людство признає своїми основними ідеалами вищі, безсмертні цінності, свободу, власність, любов до ближнього... На думку Програми демократичні ідеали, людська свобода — це основні цінності, що мають першенство перед матеріяльними благами... а „релігія... й далі є найміцнішою й універсальною ідеологічною формою" в житті людини.

Нова кляса визискувачів

Обговорюючи політичний лад в СССР, Програма стверджує, що „совєтська держава є глибоко антидемократичною й тоталітарно-диктаторською організацією... органом насильства в руках партійно-бюрократичної еліти, яка є новою експлуататорською клясою. Зміст державних прав й інтересів свавільно встановлюється партійною клікою у згоді з її вузькими цілями"... Свою владу диктаторський режим маскує формами зовнішньої демократії, влаштовуючи масові псевдодемократичні спектаклі, інсценізуючи комедію виборів. „Характерною прикметою цієї нової еліти є те, що вона не заступає ні народу, ні будь-якої кляси суспільства. Вона заступає лиш саму себе, але це політичне й економічне свавілля, що його вона довершує, неодмінно видається за волю робітничої кляси..."

Демократичний рух бореться за 10 основних прав і свобід без обмежень: 1. Свобода від безправних арештів, обшуків і інших актів насильства. 2. Свобода совісти й переконань. 3. Свобода праці й діяльности. 4. Свобода навчання. 5. Свобода творчости. 6. Свобода листування й комунікації. 7. Свобода вибору громадянства й місця замешкання. 8. Свобода слова й друку. 9. Свобода зборів і союзів. 10. Свобода демонстрацій і політичних виборів.

Ті народи, що виявлять бажання залишитися в союзі організують Союз Демократичних Республік, з демократичною багатопартійкою системою, розподілом функцій влади, вільними виборами, з незалежними судами. Широко обговорюються в Програмі проблеми культурного життя в дусі повного лібералізму і свободи.

**

Для західнього читача мета, що її ставить собі Програма Демократичного руху Росії, України й Прибалтики не є нічим новим. Більшість висунених цим рухом постулятів є вже на Заході здійснена. Проте в умовах совєтського панування видвигнення такої програми є подією першорядної ваги. Демократичний рух ставить собі за завдання тотальну ліквідацію цілого совєтського ладу й побудову нового, демократичного, деякою мірою зближеного до ідеалів соціял-демократії. Відкидаючи війни та революції, як засіб боротьби, демократичний рух хоче перемогти совєтський лад мирними засобами боротьби. Наскільки це реальне, покаже майбутність. В кожному разі автори Програми попадають в деяку суперечність, бо уважають, що революції, як форми насильницьких перемін, виникають в недемократичних суспільствах, де жодного мирного шляху боротьби немає. На їхню думку, одначе, „перехід від недемократичного суспільства до демократичного можливий наслідком дії сильного і масового, але не насильницького руху. У всякому разі слід признати, що того роду маніфест при його популяризації може мати широкий вплив на зміцнення опозиційних настроїв й опозиційної боротьби. Він також вказує, що серед російської прогресивної інтелігенції в СССР є сили, які повністю схвалюють національно-визвольну боротьбу в СССР.

Програма демократичного руху вказує на багатогранність опозиційних сил в СССР, але рівночасно заперечує всі фантастичні міркування деяких еміграційних наших „політиків", що розводяться про УРСР як українську державу, про перестарілість наших ідеалів боротьби на еміграції. В основному всі ці ідеали, очевидно відкидаючи крайнє праві і крайнє ліві, є правильні. Зокрема, як уже було сказано, впадає у вічі подібність деяких програмових положень, що їх висуває Демократичний рух і висував у 40-вих роках український визвольний рух.

При кінці програма говорить про те, що її склали „молоді і старші представники різних соціяльних верств, різних професій і національностей, різних переконань, матеріялісти й ідеалісти, атеїсти й віруючі, соціялісти, комуністи й націоналісти" Це ще раз показує, що вахляр політичних переконань в СССР сьогодні широкий, що там існують різні політичні погляди й політичні групи.

М. Петрович